

Ostatnim wydarzeniem w roku 2013 wskazującym na wielokierunkowy charakter współpracy było zaproszenie Kol. Szczepana Cofty (Poznań), Tadeusza Przybyłowskiego (WUM), Tadeusz Zielonki (WUM) i autora tego sprawozdania przez władze Uniwersytetu Medycznego w Doniecku do prowadzenia zajęć z pneumonologii ze studentami VI roku English Division. Zajęcia te odbywały się w dniach 18-22.11.2013 i obejmowały COPD i Niewydolność oddechowa (T. Przybyłowski), Kaszel, duszność oraz krwiotłucie. Pneumonia: diagnostyka i leczenie (T. Zielonka). Diagnostyka czynnościowa układu oddechowego (P. Gutkowski) i Techniki diagnostyczne w pneumonologii i Choroby opłucnej (S. Cofta). Ponadto codziennie odbywały się wykłady dla lekarzy: „Zaburzenia oddychania podczas snu” (P. Gutkowski), „COPD – trudne przypadki” i „Asthma – trudne przypadki” (T. Przybyłowski), „Choroby śródmiąższowe płuc”, „Pneumonia – diagnostyka i leczenie” (T. Zielonka) i „Choroby opłucnej” (S. Cofta). Oprócz zajęć dydaktycznych dla studentów i lekarzy w klinikach uniwersyteckich odbyły się dwie sesje szkoleniowe dla lekarzy rodzinnych z rejonu donieckiego (łącznie ponad 300 lekarzy), podczas których przedstawiono „Epidemiologię chorób płuc” (T. Zielonka) i „COPD i astma – trudne przypadki” (T. Przybyłowski). Podczas spotkania polskiej delegacji z Prorektorem Uniwersytetu Medycznego w Doniecku gospodarze wyrażali wolę kontynuowania tego rodzaju współpracy dydaktycznej w przyszłości.

Kolejne spotkanie Grupy PL-UA-BY odbyło się podczas XXXIII Zjazdu PTCH w Jachrance w dniach 10-13 maja 2014. Tradycyjnie odbyła się sesja Grupy Roboczej, a podczas poszczególnych sesji tematycznych Koledzy z Białorusi i z Ukrainy przedstawiali różnorodne tematy związane z leczeniem chorych na gruźlicę (S. Volf, H. Aleksa, J. Sheifer, H. Baradzina, L. Hryshchuk, O. Gryshchuk, N. Manavitskaya) a także inne aspekty chorób płuc u dorosłych i u dzieci (A. Makarevich, S. Lemiasheuska, A. Lemiasheuski z Minska, O. Kharchanka, T. Rovbuts, N. Tomchik z Grodna, V. Khorunzhaya z Doniecka).

Następne spotkanie Grupy Roboczej zostało zaplanowane na rok 2015 w Grodnie.

Zawadowicz B.

„DOKTOR WŁADYSŁAW BIEGAŃSKI - CZĘSTOCHOWIANIN STULECIA - PATRON WSPÓŁCZESNYCH LEKARZY”

Doktor Władysław Biegański - wielki lekarz, naukowiec, filozof, etyk, pedagog i społecznik żył na przełomie XIX i XX wieku (1857-1917).

Był to okres rozbiorów Polski, policyjnego terroru. Zaborcy gnębili wszelkie przejawy patriotyzmu i dążenia do postępu. Koniec życia doktora Biegańskiego przypadł w czasie I wojny światowej. W 1901 roku założył To-

warzystwo Lekarskie Częstochowskie i został jego pierwszym prezesem. Założone przez dr Biegańskiego Towarzystwo działa do dzisiaj, zachowało swoją historyczną nazwę i jest obecnie oddziałem Polskiego Towarzystwa Lekarskiego.

Dr Władysław Biegański na stałe osiedlił się w Częstochowie, gdzie pracował i tworzył dzieła, znaczące dla wielu medycznych specjalności, pionierskie w zakresie metodologii wiedzy medycznej i logiki lekarskiej, tworzył podstawy współczesnej deontologii lekarskiej.

Analizując życie i osiągnięcia Doktora Władysława Biegańskiego należy zadać sobie pytanie dlaczego jego nazwisko przez lata było tak mało znane w Polsce i świecie? Odpowiedź na to pytanie jest jedna: urodził się w małym miasteczku księstwa poznańskiego, a resztę życia spędził w niewielkim, prowincjonalnym mieście Częstochowa - z dala od ośrodków naukowych i kulturalnych, w okresie rozbiorów Polski i w czasie I wojny światowej.

Czy, wobec tego, w takich warunkach mógł pracować i tworzyć nowoczesną medycynę, filozofię i logikę? Okazuje się, że tak.

Biegański urodził się 28 kwietnia 1857 w małym miasteczku Grabów nad rzeką Prosną, w Księstwie Poznańskim. Wychowywał się w rodzinie wielodzietnej. Szkołę średnią ukończył w Piotrkowie Trybunalskim. Od dziecka wykazywał niezwykle zdolności intelektualne, miał fenomenalną pamięć, zainteresowania historią i filozofią. Duży wpływ na rozwój tych cech jego osobowości, niezwykle pęd do nauki miała matka i siostra - samouk, która uczyła młodsze rodzeństwo, a także wybitni nauczyciele gimnazjum męskiego w Piotrkowie Trybunalskim. W 1875 r. zapisał się na wydział lekarski Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Już w czasie studiów interesował się filozofią i uczęszczał na wykłady z tej dziedziny. W 1880 r. otrzymał dyplom lekarza. W rok później przyjął posadę lekarza ziemskiego we wsi Kcynia w guberni kałuskiej w Rosji, gdzie pracował dwa lata.

W 1882 r. wyjeżdża do Berlina i Pragi czeskiej, aby uzupełnić wykształcenie i zapoznać się z postępami nauk medycznych. Uczęszcza na wykłady znanych profesorów Frerichsa, Henocha, Westphala, Virchofa. Studia w Berlinie obudziły w nim zamiłowanie do pracy naukowej. Rok później wraca do Królestwa Polskiego i osiedla się w Częstochowie, mieście wówczas zaniedbanym, prowincjonalnym, w którym nawet Jasna Góra była okupowana przez rosyjski garnizon.

W 1885 r. Biegański żeni się z Mieczysławą Rozenfeldówną piękną, bardzo pracowitą, wykształconą kobietą. Była pierwszą korektorką i recenzentką jego prac.

Doktor Władysław Biegański był tytanem pracy. Przyjeżdżając do Częstochowy objął kierownictwo szpitala im. Najświętszej Maryi Panny, stanowisko lekarza miejskiego i lekarza Kolei Żelaznej Warszawsko - Wiedeńskiej. Był też lekarzem fabrycznym (pracował w ambulatoriach fabryki worków

jutowych w podczęstochowskim Blesznie i zakładach włókienniczych Mottego). Prowadził także prywatną praktykę lekarską.

Szpital im. Najświętszej Maryi Panny, projektu Henryka Marconiego, znanego włoskiego architekta, mimo pięknej klasycystycznej formy z zewnątrz w środku był w opłakanym stanie. Zacytuje opinię doktora Karola Rozenfelda z tamtych czasów: „była to stara, nędzna i brudna rudera, która zdawała się szydzić z elementarnych zasad higieny”. Szpital posiadał 20 łóżek i dwa oddziały - oddział dla gorączkujących i oddział dla wenerycznych i świerzbawatych. Kiedy stanowisko lekarza szpitalnego objął Władysław Biegański, szpital zaczął się zmieniać. Biegański tworzy oddziały szpitalne - sprowadza doktora Władysława Wrześniowskiego, chirurga z Warszawy, który organizuje pierwszy oddział chirurgii w mieście (w tym czasie następuje szybki rozwój przemysłowy miasta - fabryki włókiennicze zatrudniały wielu robotników - rosła ilość wypadków przy pracy, także zwiększała się ilość przypadków chirurgicznych). Biegański organizuje laboratorium, kupuje pierwszy mikroskop (wiele dni spędził na próbach wybarwienia prątków Kocha), wprowadza zasady aseptyki i antyseptyki.

Szpital staje się miejscem spotkań, nauki, konsultacji, konsyliów dla lekarzy z miasta i regionu. Działalność ta owocowała publikacjami - pełnymi interesujących i oryginalnych obserwacji klinicznych. Po pewnym czasie prowincjonalny szpital częstochowski stał się ośrodkiem naukowym - małą kliniką, której dorobek porównywano z dorobkiem ośrodków uniwersyteckich. Jak określił to dr Karol Rozenfeld: „szpital był świątynią, z której, lekarze czerpali nie tylko miłość wiedzy, zapał i natchnienie do pracy, lecz czerpali jeszcze wiarę i zaufanie we własne siły”.

W 1896 dr Biegański przekazuje kierownictwo Szpitala Władysławowi Wrześniowskiemu, a sam poświęca się pracy naukowej. Pomimo absorbujących zajęć zawodowych i aktywności społecznej w ciągu 35 lat pracy w Częstochowie ogłosił drukiem 132 prace w zakresie medycyny i filozofii.

Śmiało możemy powiedzieć, że w wielu dziedzinach medycyny był on prekursorem, współtworzył podstawy wówczas dopiero kształtujących się dziedzin medycyny, neurologii, kardiologii, chorób wewnętrznych, chorób zakaźnych, chirurgii i ortopedii.

W tym napisał kilka podręczników takich jak m. in. „Diagnostyka różniczkowa chorób wewnętrznych” (1891), „Wykłady o chorobach zakaźnych ostrych” (1900-1901), „Zagadnienia ogólne z teorii nauk lekarskich” (1897), „Logika medycyny” (1894). Wydał też kilka dzieł filozoficznych, takich jak: „Zasady logiki ogólnej” (1903), „Teoria logiki” (1912), „Traktat o poznaniu i prawdzie” (1912), „Teoria poznania ze stanowiska zasady celowości” (1914-1915) itp. Dziełem, które nic nie straciło na swojej aktualności jest zbiór „Myśli i aforyzmy o etyce lekarskiej” (1889). Myśli tam zawarte są cały czas aktualne i powinny być stale przypominane. Doktora Biegańskiego śmiało możemy nazwać współtwórcą deontologii lekarskiej. Oprócz pracy ściśle le-

karskiej - zawodowej i naukowej Władysław Biegański był także znanym społecznikiem. Był twórcą i założycielem, a także wieloletnim prezesem Towarzystwa Lekarskiego Częstochowskiego (1901-1917). Był twórcą i prezesem Towarzystwa Dobroczynności dla Chrześcijan (1889-1901). Był inicjatorem i pierwszym prezesem oddziału częstochowskiego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Był jednym z twórców i założycieli częstochowskiego oddziału Warszawskiego Towarzystwa Higienicznego oraz w 1905 r. utworzył w Częstochowie Muzeum Higieniczne.

Wiele czasu poświęcał popularyzacji (poprzez odczyty) zasad higieny. Prowadził szeroką akcję oświaty sanitarnej, walki z chorobami zakaźnymi, tworzenia ambulatoriów fabrycznych, zwalczania alkoholizmu, był też krzewicielem kultury fizycznej. Swym działaniem zapoczątkował utworzenie biblioteki miejskiej.

W czasach współczesnych Biegański bywał nazywany „profesorem bez katedry”, ponieważ swoje prekursorskie prace pisał z dala od ośrodków uniwersyteckich. W 1914 r. Uniwersytet Jagielloński proponował Władysławowi Biegańskiemu objęcie Katedry Logiki, ale ze względu na zły stan zdrowia Biegański nie zdecydował się na to.

Doktor Władysław Biegański zmarł 29 stycznia 1917 r. na dławicę piersiową. Pochowany jest na cmentarzu Kule w Częstochowie. Towarzystwo Lekarskie Częstochowskie zawsze starało się czcić pamięć swojego założyciela. Doceniały go miasta Częstochowa i Grabów.

Doktor Władysław Biegański został wybrany w plebiscycie, przez mieszkańców Częstochowy - Częstochowianinem Stulecia, a rok 2007 został ogłoszony przez Prezydenta Miasta Rokiem Doktora Władysława Biegańskiego, dla upamiętnienia 150-lecia urodzin i 90-lecia śmierci jednej z najwybitniejszych postaci Częstochowy. Pamiątkami Roku Biegańskiego są wspaniałe reprint książki „Myśli i aforyzmy o etyce lekarskiej” oraz medal.

Naszym wkładem w obchody Roku Biegańskiego było zorganizowanie na zakończenie Roku Biegańskiego 23-24.11.2007r. dużej, międzynarodowej VI Konferencji Naukowej na temat „Postępy medycyny - etyka i filozofia w medycynie”. Pierwszy dzień konferencji poświęcony był uhonorowaniu doktora Władysława Biegańskiego jako naukowca i lekarza. Wygłoszono referaty dotyczące postępów medycyny w zakresie kardiologii, kardiochirurgii, chorób metabolicznych, onkologii, neurologii i endokrynologii. Duży nacisk położono na najnowsze metody leczenia tych schorzeń. Wartość edukacyjną w istotny sposób podnosiły prowadzone na żywo wideo transmisje ilustrujące najnowsze techniki wykonywania zabiegów ratujących życie.

Wykład inauguracyjny wygłosił prof. Tadeusz Maliński, dwukrotnie nominowany do Nagrody Nobla z dziedziny nanomedycyny.

Drugi dzień konferencji nawiązywał do dorobku filozoficznego i etycznego doktora Władysława Biegańskiego - znaczenia etyki i filozofii w zawodzie lekarza, goście uznali, że doktor Biegański jest jednym z najwybit-

niejszych przedstawicieli polskiej szkoły filozoficzno - lekarskiej. Została ona stworzona poza ośrodkami akademickimi, w małym prowincjonalnym wówczas mieście Częstochowie. Profesor Janusz Skalski - jeden z wykładowców sesji etyczno-filozoficznej na zakończenie swojego wykładu powiedział „Wiele treści zawartych w jego niezrównanych podręcznikach i monografiach, mogłoby, z pewnym uzupełnieniem, kosmetyką tekstu i wyeliminowaniem niektórych przestarzałych pojęć - służyć jako podstawa nauczania współczesnych studentów, nawet lekarzy”.

My, lekarze zrzeszeni w Towarzystwie Lekarskim Częstochowskim czujemy się zobowiązani do kontynuowania prac i idei pierwszego prezesa i założyciela naszego Towarzystwa. Doktor Biegański zakładając to stowarzyszenie w 1901 roku, miał na celu szerzenie wiedzy, postępu w medycynie, wymianę doświadczeń. W tym samym celu od kilku lat organizowane są przez nas cykliczne Konferencje naukowe, wideo konferencje, na których wykładowcami są wybitni profesorowie z kraju i zagranicy, a stale rosnąca liczba uczestników świadczy o poziomie tych spotkań. Na konferencji zorganizowanej w 2007 r., z okazji 150-lecia urodzin doktora Biegańskiego byli też profesorowie i uczestnicy z zagranicy - uczestnicy VI Światowego Kongresu Polonii Medycznej, który odbył się w Częstochowie w 2006r. Przyjechali ponownie, emocjonalnie wspominając jak dużo dowiedzieli się z naszych sesji, a także miłą, rodzinną atmosferę naszych spotkań.

W czasie trwania obchodów Roku Biegańskiego rozpoczęliśmy realizację mojej inicjatywy upamiętnienia Biegańskiego poprzez ustawienie w Alejach Ławeczki z brązu z jego postacią.

Po obejrzeniu projektów ławeczki, wykonanych przez młodego, krakowskiego artystę rzeźbiarza Wojciecha Pondla, zrodził się pomysł ufundowania Honorowej Statuetki Biegańskiego, która dorocznie będzie wręczana osobom lub instytucjom zasłużonym dla Towarzystwa Lekarskiego Częstochowskiego i medycyny, w uznaniu zasług zawodowych i społecznych. Wojciech Pondel opracował wzór statuetki - popiersia dr Biegańskiego na marmurowym cokole - statuetki wykonywane są w Krakowie starą XIX - wieczną metodą. Pierwszym 19 Laureatom z kraju i zagranicy wręczyłam Statuetki 14.09.2008r. podczas uroczystości odsłonięcia Ławeczki Biegańskiego, która była ukoronowaniem Roku Biegańskiego.

Teraz także Laureaci Honorowej Statuetki Biegańskiego rozślawiają jego imię i idee w Polsce i poza granicami naszego kraju.

Przytoczę Państwu krótkie fragmenty listów, które napłynęły do nas od naszych laureatów z USA, prof. prof. Tadeusza Malińskiego i Adama Stysia.

1. Prof T. Maliński OHIO University „Jego odkrycia były na wielkim światowym poziomie, wyprzedziły epokę i mają wymiar ponadczasowy. Dr Biegański należy do panteonu najwybitniejszych Polaków i jest wielkim obywatelem Częstochowy - jego dzieła i myśli nie mogą być zapomniane. Inicja-

tywa pani Doktor, Towarzystwa Lekarskiego Częstochowskiego i Miasta Częstochowy o budowie pomnika Biegańskiego jest zacna i wielka”.

2. Prof. Adam Styś The University of South Dakota „Doktor Władysław Biegański jest międzynarodowym symbolem nowoczesnej etyki lekarskiej i udoskonalania medycyny dla dobra naszych pacjentów. Podstawowym etycznym obowiązkiem lekarza jest ciągle pogłębianie swojej wiedzy. Pracując poza granicami naszego Kraju, a także pozostając w stałych kontaktach z lekarzami w Polsce, wyróżnienie Doktora Biegańskiego jest dla mnie szczególnie ważne. W czasach globalizacji medycyny, międzynarodowej standaryzacji postępowań w diagnostyce i leczeniu, dr Biegański przypomina nam o najważniejszym: etyka lekarska jest wszędzie taka sama i wszędzie tak samo najważniejsza.

Raz jeszcze dziękuję i mam nadzieję na dalszą, owocną współpracę w duchu ideałów doktora Biegańskiego”.

W 2009 r. wydaliśmy publikację, zawierającą materiały z VI Konferencji i uroczystości odsłonięcia Ławeczki Biegańskiego, która stała się wydarzeniem w historii Częstochowy, a ławeczka atrakcją turystyczną Alei Najświętszej Maryi Panny w Częstochowie.

Kończąc ten wykład muszę powiedzieć:

Częstochowa miała wielkie szczęście, że na miejsce swojego życia wybrał ją taki człowiek, jak Władysław Biegański. Analizując jego dorobek dochodzę do wniosku, że był on prawdziwym człowiekiem renesansu. Wiedzy lekarskiej towarzyszyła wiedza z logiki i filozofii. Jego zbiór myśli i aforyzmów jest do dziś zaskakująco trafny. Władysław Biegański uważał, że celem wychowania i wykształcenia lekarza, jest aby pacjent nie był tylko przedmiotem postępowania medycznego, ale jednolitą całością psychofizyczną - podmiotem, za który odpowiada lekarz.

Całe życie doktora Biegańskiego jest wzorem postawy lekarza dla wielu pokoleń jego następców i nasza Ławeczka właśnie to będzie przypominać.

Misiak A., Nowak-Misiak M.

MEDYCyna W KRĘGU POCZOBUTÓW WITEBSKICH

Okręgowa Izba Lekarska Warszawa, ul. Puławska 18

Witebsk to obok Smoleńska najbardziej na północny-wschód położone wojewódzkie miasto dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Po wojennych zawieruchach XVII i XVIII wieku i pomimo całkowitej utraty niepodległości przez Polskę, miasto rozwijało się gospodarczo. Sprowadzona w drugiej połowie XIX wieku, decyzją Banku Rolnego, grupa około 150000 Łotyszy (katolików) znacznie zasiłała masy pracujące tego regionu. W mieście pomimo niewątpliwej rusyfikacji, trzon pracującej inteligencji stanowili Polacy.